IL-KISBIET MIT-TAGĦLIM TAL-ĦILIET
TAL-MALTI
LIVELL 7 - IS-SEBA' SENA
ROTTA 3

	It-taħdit fil-ħajja ta' kuljum, it-tħaddim tal-grammatika u l-letteratura.
1	Nitkellem b'mod mexxej u espressjoni idjomatika tajba, ħeffa naturali f'kull kuntest li fih nitkellem.
2	Nifhem li fit-taħdit, barra l-fatti, nista' ndaħħal ukoll l-opinjonijiet u s-sentimenti tiegħi li jistgħu jkunu parti mid-deskrizzjonijiet, l-ispjegazzjonijiet u r-rakkonti imma dejjem, b’konsiderazzjoni minn qabel tal-kuntest, is-sitwazzjoni u l-udjenza tiegħi.
3	Nagħmel it-talbiet u l-mistoqsijiet tiegħi biex nikseb tagħrif li m'iniex midħla tiegħu billi nuża lingwaġġ formali, edukat u pulit, skont reġistri xierqa, f’kuntesti differenti.
4	Nagħmel preżentazzjonijiet orali li jistgħu jkunu bl-għajnuna ta' mezzi teknoloġiċi, drama, kant jew arti espressiva, fuq suġġetti speċifiċi mhux tal-għażla tiegħi wara li nkun fittixt u rriċerkajt fuqhom.
5	Inbassar il-bidu u/jew il-qalba u/ jew it-tmiem ta' test li nkun qed nisma', nagħtih xeħta differenti u nispjega għaliex tajtu dik ix-xeħta.
6	Nitkellem fuq l-iżvilupp tal-plott, il-karattri ewlenin u sekondarji, u l-ambjent tal-istess plott billi npoġġi lili nnifsi flok xi karattru/i u nfisser dak li nħoss/ngħid/nagħmel kieku kont fl-istess sitwazzjoni.
7	Nirrispetta r-regoli demokratiċi tad-diskussjoni produttiva fejn nagħti lil kulħadd iċ-ċans jitkellem indaqs u wara min imissu.
8	Nagħti kontribut relevanti f'diskussjoni billi nintervjeni fil-mument propizju u ninqeda b'ġesti bl-idejn u /jew il-kuntatt tal-għajnejn, bi kliem u frażijiet li jgħinuni norbot il-kontribuzzjoni tiegħi ma’ dawk tal-oħrajn.
9	Nitkellem b'reġistri differenti tal-Malti fosthom fuq oqsma bħall-Matematika, ix-Xjenza, il-Ġeografija, l-Istudji Soċjali, l-Istorja, ir-Reliġjon, it-Teknoloġija tal-Informatika, ix-Xjenza Domestika, l-Arti, l-Edukazzjoni Fiżika u d-Disinn Teknoloġiku, l-Istudju fuq l-Iżvilupp Personali, id-Drama u l-Arti Espressiva.

	Is-smigħ fil-ħajja ta' kuljum, it-tħaddim tal-grammatika u l-letteratura
1	Nifhem u nwieġeb għamliet differenti ta' mistoqsijiet li jsiruli fuq firxa ta' suġġetti, f'kuntesti u sitwazzjonijiet differenti.
2	Nagħraf tonijiet, vuċijiet u ġesti differenti mħaddma fil-ħajja ta' kuljum *fl-irrakkontar* ta' *stejjer, qari ta' poeżiji, reċti, aħbarijiet, diskorsi formali u informali bħat-ton ironiku u sarkastiku.*
3	Nisma' b'attenzjoni u nifhem siltiet fattwali u fittizji; inwieġeb mistoqsijiet, diretti, inferenzjali u miftuħa, kemm bil-fomm kif ukoll bil-kitba fuqhom u nqabbilhom mal-esperjenzi tiegħi tal-ħajja.
4	Nifhem u nsegwi l-ordni jew is-sekwenza li fiha jingħataw sett ta' istruzzjonijet marbutin ma' kuntesti tal-ħajja tiegħi ta' kuljum, fosthom dawk li nisma' fuq mezzi tal-midja, li jkun fihom vokabularju addattat għas-sitwazzjoni, *ngħidu aħna istruzzjonijiet ta' riċetta, ta' kif inħaddem apparat elettroniku.*
5	Insegwi u nifhem riklami filwaqt li nislet u nimmemorizza dettalji importanti minnhom bħal r*eklam fuq kunċert li se jsir f'Malta, reklam fuq prodott ġdid fis-suq, reklam ta' karozza jew logħba diġitali.*
6	Nisma' u nsegwi kanzunetti filwaqt li nislet ħsibijiet u sentimenti li jkunu qed iwasslu.
7	Nisma' test letterarju u nagħraf il-plott, l-ambjent u l-karatteristiċi ewlenin tal-karattri prinċipali u sekondarji.
8	Nifhem meta jkellmuni b'reġistri differenti tal-Malti fosthom fuq oqsma bħall-Matematika, ix-Xjenza, il-Ġeografija, l-Istudji Soċjali, l-Istorja, ir-Reliġjon, it-Teknoloġija tal-Informatika, ix-Xjenza Domestika, l-Arti, l-Edukazzjoni Fiżika u d-Disinn Teknoloġiku, l-Istudju fuq l-Iżvilupp Personali, id-Drama u l-Arti Espressiva.

	Il-qari fil-ħajja ta' kuljum, it-tħaddim tal-grammatika u l-letteratura
1	Naqra bis-sens, b'leħen ċar u tonalità tajba, b'ritmu mexxej u b'kunfidenza u nifhem kitbiet ta' ġeneri differenti ta' bosta kittieba, f'qalbi, għal rasi, fis-skiet, għall-gost, quddiem ħaddieħor, ma' oħrajn u l-bqija; *ngħidu aħna, riċetti, poeżiji, novelli, drammi, gazzetti, rivisti, stejjer tal-biża', tad-daħk, mistħajla, ta' vera, bijografiji, awtobijografiji, u l-bqija.*
2	Nifhem dak li naqra, ngħarblu, nifforma opinjoni dwaru u nesprimiha; inwieġeb mistoqsijiet diretti, inferenzjali u miftuħa fuqu; nagħraf jekk kitba tkunx mistħajla jew realistika; nagħraf il-messaġġi li jrid iwassal l-awtur anke dawk impliċiti u kif dawn jolqtu lill-qarrejja; inqabbel dak li naqra mal-esperjenzi tiegħi u ta' ħaddieħor, nirrifletti fuq il-kuntest u ż-żmien li fih saret il-kitba, u l-bqija.*
3	Nagħżel x'kitbiet naqra skont il-gosti tiegħi u l-informazzjoni li neħtieġ billi naqra t-titlu, is-sottotitli, il-werrej, il-kapitli, in-numri tal-paġni, it-taqsimiet, ix-xbihat jew l-istampi, il-kapxins, il-qoxra ta' quddiem u ta' wara, l-indiċi, il-kelmtejn tal-bidu, il-messaġġ fuq il-qoxra u l-biblijografija; kull meta mmur infittex xi kotba fil-librerija jew infittex informazzjoni f'enċiklopedija jew nfittex informazzjoni f'siti elettroniċi, u l-bqija.
4	Infittex it-tagħrif fuq għadd ta' temi minn sorsi differenti skont il-ħtieġa u l-gosti tiegħi, *ngħidu aħna, minn kotba, enċiklopediji, kotba ta' referenza, gazzetti, magażins, fuljetti, l-internet, bijografiji u awtobijografiji, kotba tal-istorja u l-bqija.*
5	Nagħraf li f'istruzzjonijiet, direzzjonijiet, preskrizzjonijiet u l-bqija, il-kittieba jinqdew bl-imperattiv u bi kliem li juri direzzjonijiet, fosthom l-avverbji, *bħal ngħidu aħna, f'testi bħal riċetti, listi ta' regolamenti, applikazzjonijiet, manwali, logħob diġitali, mappi informattivi, u l-bqija.*
6	Jien u naqra nidentifika l-verbi u nintebaħ f'liema temp, (l-imperattiv u l-indikattiv) u aspett qegħdin jitħaddmu ħalli b'hekk inkun nista' nifhem aħjar xi nkun qiegħed naqra.
7	Naqra b'vuċi għolja u b'mod korrett, ħaj u espressiv, b'intonazzjoni u waqgħat tal-leħen skont kif titlob il-punteġġjatura tat-test li qed naqra biex min qed jismagħni jifhem sewwa il-ħsieb u l-messaġġ li jrid iwassal it-test.
8	Naqra reġistri differenti tal-Malti fosthom fuq oqsma bħall-Matematika, ix-Xjenza, il-Ġeografija, l-Istudji Soċjali, l-Istorja, ir-Reliġjon, it-Teknoloġija tal-Informatika, ix-Xjenza Domestika, l-Arti, l-Edukazzjoni Fiżika u d-Disinn Teknoloġiku, l-Istudju fuq l-Iżvilupp Personali, id-Drama u l-Arti Espressiva.

	Il-kitba fil-ħajja ta' kuljum, it-tħaddim grammatikali fiha u l-letteratura
1	Naħseb kif se nippjana l-ideat u norganizzahom b'loġika u/jew sekwenza meta fost oħrajn ninseġ għanqbuta ta' ħsibijiet, mappa kunċettwali, lista u l-bqija, u minnhom infassal abbozzi għal kitbieti, skont l-għanijiet u l-udjenza tal-kitba tiegħi.
2	Inqassam il-kitba tiegħi f'paragrafi ta' qisien differenti skont it-tifsila mitluba mill-ġeneru li nkun qed nikteb u norbothom flimkien biex ikollhom kontinwità, loġika u koerenza.
3	Nikteb kepxins konċiżi għal ritratti jew stampi ta' ġrajjiet u avvenimenti mix-xena mużikali, sportiva, kulturali u ċinematografika, u l-bqija.
4	Inżomm inventarju ta' oġġetti li jkun hemm f'postijiet bħall-klassi, kamarti, xi ħanut u l-bqija.
5	Nikteb rakkonti fittizji, bħal tal-fantaxjenza, tas-seħer, tal-biża', u l-bqija, ta' bejn 200 u 250 kelma li jkun fihom karattri, ġrajjiet, postijiet u ambjenti.
6	Nikteb il-ġrajjiet tal-ġurnata fi djarju u nesprimi opinjonijiet personali, il-ġudizzji u r-riflessjonijiet tiegħi fuq uħud minnhom.
7	Nikteb, waħdi jew ma' sħabi, poeżiji jew taqbiliet ta' ġeneri u forom differenti għall-gost fuq temi li jolqtuni u li jkun fihom figuri tat-taħdit u tal-ħoss sempliċi.
8	Ninqeda bil-mezzi teknoloġiċi moderni biex nippreżenta kitbieti b'tipi tal-Malti bħal meta nikteb ittra elettronika, nippreżenta proġett u l-bqija.
9	Infassal bil-kitba għadd ta' mistoqsijiet, u jekk meħtieġ it-tweġibiet tagħhom ukoll, biex nużahom għal skopijiet varji waqt intervista *bħal biex niġbor informazzjoni, tagħrif bijografiku, opinjoni, u l-bqija.*
10	Nieħu ħsieb li nikteb jew nittajpja kitbieti b'Malti ħieles mill-iżbalji tas-sintassi, tal-morfoloġija u l-grammatika, tal-ortografija u tal-punteġġjatura u nippreżentahom ċari u puliti.
11	Nikteb testi b'reġistri differenti tal-Malti fosthom fuq oqsma bħall-Matematika, ix-Xjenza, il-Ġeografija, l-Istudji Soċjali, l-Istorja, ir-Reliġjon, it-Teknoloġija tal-Informatika, ix-Xjenza Domestika, l-Arti, l-Edukazzjoni Fiżika u d-Disinn Teknoloġiku, l-Istudju fuq l-Iżvilupp Personali, id-Drama u l-Arti Espressiva.